

440

BE 10

Przemysłowy Instytut Automatyki i Pomiarów PIAP	NORMA ZAKŁADOWA	ZN / 98
	Automatyka i pomiary przemysłowe Przepływomierz Klapowy PK Wymagania i Badania	----- PIAP 7621

1. Wstęp.

1.1. Przedmiot normy.

Przedmiotem normy są wymagania badania przepływomierza PK do pomiaru strumienia objętości i zliczania objętości medium przepływającego w przewodach zamkniętych wypełnionych całkowicie cieczą.

1.2. Zakres stosowania normy.

Niniejsza norma jest podstawą do oceny jakości w zakresie produkcji oraz ustala kryterium odbioru przepływomierzy klapowych.

1.3. Opis konstrukcji.

Przepływomierz sumujący PK przeznaczony jest do pomiaru strumienia objętości i objętości ścieków komunalnych i przemysłowych przepływających w przewodach zamkniętych wypełnionych całkowicie cieczą. Przepływomierz PK składa się z czujnika klapowego, którego sygnał wyjściowy jest zależny od strumienia objętości cieczy przepływającej przez czujnik i miernika, mającego system mikroprocesorowy, korygująco - zliczający. Układ mikroprocesorowy koryguje sygnał z czujnika przepływu uwzględniając jego charakterystykę przepływową i dokonuje obliczeń strumienia objętości i sumuje objętość w czasie. Miernik przepływomierza PK wyposażony jest w liczydło zliczające objętość przepływającej cieczy, wyświetlacz na którym wskazywana jest aktualna wartość strumienia objętości, diody sygnalizacyjne oraz wyjściowy sygnał analogowy (0 – 20, 4 – 20 mA) proporcjonalny do chwilowej wartości strumienia objętości.

Ustanowiona przez Dyrektora PIAP dnia ..... 1998 roku od dnia ..... Zarządzeniem Nr ..... Jako obowiązująca w zakresie produkcji i odbioru
--

2. Wymagania.

2.1. Wymagania metrologiczne.

2.1.1. Błąd podstawowy względny pomiaru strumienia objętości i objętości.

Błąd podstawowy względny pomiaru strumienia objętości określony w % wg. poniższego wzoru nie powinien przekraczać wartości $\pm 3\%$ w całym zakresie pomiarowym przepływomierza:

$$\mathcal{E}_q = \frac{q - q_p}{q_p} * 100$$

Gdzie q – strumień objętości wskazana przez przepływomierz

q_p – poprawny strumień objętości podczas pomiaru przyrządem kontrolnym.

Błąd podstawowy względny pomiaru objętości określony w % wg. poniższego wzoru nie powinien przekraczać wartości $\pm 3\%$ w całym zakresie pomiarowym przepływomierza:

$$\mathcal{E}_V = \frac{V - V_p}{V_p} * 100$$

Gdzie V – objętość wskazana przez przepływomierz

V_p – poprawna objętość określona podczas pomiaru przyrządem kontrolnym.

2.1.2. Błąd dodatkowy temperaturowy pomiaru strumienia objętości i objętości.

Błąd dodatkowy temperaturowy pomiaru strumienia objętości i objętości nie powinien przekraczać wartości $0,1\%$ przy zmianie temperatury o każde 10°C .

2.1.3. Błąd podstawowy względny sygnalizacji progowych.

Błąd podstawowy względny sygnalizacji progowych nie powinien przekraczać wartości dopuszczalnych dla klasy 2,5.

2.1.4. Błąd podstawowy względny wyjściowego sygnału analogowego miernika.

Błąd podstawowy względny sygnału analogowego miernika nie powinien przekraczać wartości dopuszczalnych dla klasy dokładności 0,6.

2.1.5. Błąd dodatkowy temperaturowy sygnału analogowego miernika.

Błąd dodatkowy temperaturowy względny sygnału analogowego miernika nie powinien przekraczać wartości 0,1% zakresu zmian sygnału analogowego przy zmianie temperatury o każde 10°C.

2.2. Wymagania konstrukcyjne.

2.2.1. Zgodność z dokumentacją konstrukcyjną.

Przepływomierze PK powinny być wykonywane zgodnie z aktualnymi dokumentacjami konstrukcyjnymi PIAP

- czujnik klapowy PK/S 100-1000 : dokumentacja konstrukcyjna Nr 4644.
- czujnik klapowy PK/S 200-5000 : dokumentacja konstrukcyjna Nr 4646.
- miernik PK : dokumentacja konstrukcyjna Nr 7623

2.2.2. Wymagania dotyczące bezpieczeństwa obsługi.

Stopień ochrony obudowy miernika i czujnika powinien odpowiadać wymaganiom IP65 wg PN-79/E-08106.

Wytrzymałość elektryczna i rezystancja izolacji między obwodami sieciowymi, a obudową i pozostałymi obwodami powinna odpowiadać poziomowi wymagań dla II klasy ochronności wg PN-IEC-1010-1-A1.

2.2.3. Pobór mocy miernika PK.

Pobór mocy przez miernik PK nie powinien przekraczać wartości 15VA.

2.2.4. Wytrzymałość na ciśnienie i szczelność.

Czujniki przepływomierza powinny wytrzymać ciśnienie próbne równe 1.6 MPa.

2.2.5. Oznakowanie.

Oznakowanie miernika przepływomierza PK powinno zawierać następujące informacje umieszczone na tabliczce znamionowej:

- znak producenta
- oznaczenie Przepływomierz PK
- numer fabryczny, gdzie dwie ostatnie cyfry oznaczają rok produkcji
- znamionową wartość i częstotliwość napięcia zasilającego.
- stopień ochrony wg PN-79/E-08106
- oznaczone miejsce na typ oraz numer czujnika, z którym miernik powinien współpracować.

Oznakowanie czujnika przepływomierza PK powinno zawierać następujące informacje umieszczone na tabliczce znamionowej.

- oznaczenie Czujnik PK
- numer fabryczny, gdzie dwie ostatnie cyfry oznaczają rok produkcji
- znamionową wartość i częstotliwość napięcia zasilającego
- stopień ochrony wg PN-79/E-08106

- oznaczone miejsce na typ oraz numer czujnika, z którym czujnik powinien współpracować
- W przypadku czujnika pełne trwałe oznakowanie może znajdować się wewnątrz obudowy, a na zewnątrz może znajdować się przewidziana umocowana plakietka identyfikacyjna.

2.2.6. Wykończenie.

Powłoki lakiernicze i galwaniczne powinny dokładnie przylegać do podłoża bez wad pogarszających jakość i wygląd, takich jak pęcherze odpryski, zacieki itp. Przyczepność powłok lakierniczych powinna odpowiadać III stopniowi wg PN-80/C-81531. Napisy i oznaczenia powinny być czytelne i trwałe.

2.3. Wymagania środowiskowe.

2.3.1. Odporność na działanie temperatury i wilgotności otoczenia.

Miernik przepływomierza PK powinien być odporny na działanie temperatury w zakresie od -10°C do $+50^{\circ}\text{C}$ i wilgotności względnej w zakresie od 5% do 95%.

Czujnik przepływomierza powinien być odporny na działanie temperatury w zakresie od -25°C do $+55^{\circ}\text{C}$ i wilgotności od 5% do 98%.

2.3.2. Odporność na wibracje sinusoidalne.

Miernik i czujnik przepływomierza PK powinien być odporny na oddziaływanie wibracji sinusoidalnych w zakresie częstotliwości od 5 Hz do 55 Hz i amplitudzie przemieszczeń 0.15 mm .

2.3.3. Odporność na zmianę parametrów zasilania elektrycznego.

Miernik i czujnik przepływomierza PK powinien być odporny na zmiany napięcia zasilającego w zakresie od 187 V do 242 V oraz zmiany częstotliwości w zakresie od 49 Hz do 60 Hz .

2.3.4. Odporność na zakłócenia elektromagnetyczne.

Odporność miernika i czujnika przepływomierza PK powinna odpowiadać grupie W2 obejmującej urządzenia o podwyższonej odporności wg PN-86/E-06600.

2.3.4.1. Odporność na zakłócenia nanosekundowe.

Miernik i czujnik przepływomierza PK powinien być odporny na zakłócenia nanosekundowe o poziomie 2 kV. Wymaganie wg tablicy 5 pkt.1 dla poziomu W2 wg PN-86/E-06600 (PN-IEC-801-4).

2.3.4.2. Odporność na zakłócenia impulsowe o dużej energii.

Miernik i czujnik przepływomierza PK powinien być odporny na zakłócenia impulsowe o poziomie 2 kV i energii 4 J zgodnie z tablicą 5 pkt. 1c dla poziomu W2 wg PN-86/E-06600 (IEC-1000-4-5) .

2.3.4.3. Odporność na wyładowania elektryczności statycznej ESD.

Miernik i czujnik przepływomierza PK powinien być odporny na wyładowania ESD o poziomie 4 kV wg PN-86/E-06600 (PN-IEC-801-2).

2.3.4.4. Odporność na dynamiczne zmiany, w tym zanik, napięcia zasilania.

Miernik i czujnik przepływomierza PK powinien być odporny na dynamiczne zmiany, w tym zanik napięcia zasilania przez 20 ms zgodnie z tablicą 5 pkt. 1. wg PN-86/E-06600 (IEC-1000-4-11) . Podczas wydłużania czasu zaników napięcia zasilającego dopuszcza się zanik wskazań miernika.

2.3.4.5. Odporność przepływomierza na działanie zewnętrznego pola elektromagnetycznego.

Miernik i czujnik przepływomierza PK powinien być odporny na działanie zewnętrznego pola elektromagnetycznego z modulacją amplitudy 1kHz o głębokości 80 % wg (PN-IEC-1000-4-3) przy częstotliwościach i wartościach pola EM określonym w tablicy 1 lub wg IEC 1000-4-6 w zakresie do 80MHz, 3V.

Tablica 1.

Częstotliwość	0,1÷27 MHz	27÷500 MHz	500÷1000 MHz
Wartość pola EM	3 V/m	3 V/m	1 V/m

2.3.5. Wytrzymałość na działanie temperatury i wilgotności otaczającego powietrza.

Miernik i czujnik przepływomierza PK powinien być wytrzymały na działanie temperatury w zakresie od -25⁰ C do +55⁰ C i wilgotności w zakresie od 5% do 95%.

3. Pakowanie przechowywanie i transport.

Pakowanie przechowywanie i transport miernika i czujnika przepływomierza PK powinien odbywać się zgodnie z PN-81/M-4209.

4. Badania.

4.1. Program badań.

Program badań przedstawia tablica 2. Tablica ta w kolumnach 3 i 4 określa które wymagania należy sprawdzać w czasie wykonywania badań pełnych, a które w czasie wykonywania badań niepełnych.

4.2. Pobieranie próbek.

Badania niepełne należy wykonać na każdym egzemplarzu miernika i czujnika przepływomierza PK.

Sposób pobierania próbek do badań pełnych wg PN-86/M-42020.

4.3. Warunki wykonywania badań.

Badania należy wykonywać zgodnie z opisem badań. Dopuszcza się odstępstwa od podanych warunków badań o ile nie wpływa to na wynik próby lub powoduje zaostrenie warunków badań.

4.4 Opis badań.

4.4.1 Sprawdzenie wymagań dotyczących bezpieczeństwa obsługi.

Stopień ochrony obudowy należy sprawdzić zgodnie z PN-79/E-08106

Pozostałe wymagania należy sprawdzić wg PN-84/T-06500/05 punkty 4.3.10; 4.3.12; 4.3.14; 4.3.16; 4.3.17; 4.3.19; 4.3.21; 4.3.28.

Podczas sprawdzania izolacji (wg PN-84/T-06500/05 p. 4.3.21 stosować nawilgocenie wstępne w atmosferze o wilgotności względnej 75 (+/- 3)%.

W badaniach niepełnych wykonywać tylko sprawdzenie wytrzymałości elektrycznej izolacji wg PN-84/T-06500/05, bez nawilgocenia wstępnego.

4.4.2. Sprawdzenie poboru mocy.

Sprawdzenie należy wykonać metodą techniczną, mierząc napięcie i natężenie prądu zasilającego miernik z przyłączonym czujnikiem.

4.4.3. Sprawdzenie błędu podstawowego pomiaru strumienia objętości i objętości.

Sprawdzenie można wykonać na stanowisku wodnym umożliwiającym regulację strumienia objętości wodny z dokładnością +/- 2.5% w zakresie działania przepływomierza PK. Przy sprawdzeniu należy się posługiwać przepływomierzem kontrolnym o dokładności lepszej niż +/- 0.3% lub przelicznikiem laboratoryjnym z wyznaczoną charakterystyką przetwarzania kontrolnego czujnika przepływu. Nastawiając poszczególne wielkości strumienia objętości należy odczytać wartość strumienia objętości i porównać z wartością wskazywaną przez przepływomierz kontrolny lub przelicznik laboratoryjny. Pomiar objętości sprawdzić przez porównanie wskazań objętości przepływomierza PK z przepływomierzem kontrolnym. Liczbę jednostek objętości należy dobrać tak aby błąd metody był nie większy niż o 0,1%. W przypadku używania przelicznika laboratoryjnego liczba impulsów dochodzących z czujnika przepływu jest przeliczana na objętość na podstawie charakterystyki stałej przetwarzania.

Sprawdzenie wykonać dla co najmniej sześciu wartości strumienia objętości równomiernie rozłożonych w zakresie pomiarowym przepływomierza.

TABLICA 2.

Lp.	Nazwa badania	Badania		Wyma- gania	Badania
		pełne	niepełne		
1	2	3	4	5	6
1.	Oględziny	+	+	2.2.5 2.2.6	PN-86/M- 42020
2.	Zgodność z dokumentacją	+	-	2.2.1.	PN-86/M- 42020
3.	Sprawdzenie wymagań dot. bezpie- czeństwa obsługi	+	+	2.2.2	4.4.1.
4.	Sprawdzenie poboru mocy	+	+	2.2.3	4.4.2.
5.	Sprawdzenie wytrzymałości na ci- śnienie i szczelność	+	+	2.2.4	
6.	Sprawdzenie błędu podstawowego pomiaru strumienia objętości i ob- jętości	+	+	2.1.1	4.4.3.
7.	Sprawdzenie błędu temperaturowe- go pomiaru strumienia objętości i objętości	+	-	2.1.2	
8.	Sprawdzenie błędu sygnalizacji pro- gowych	+	-	2.1.3	4.4.4
9.	Sprawdzenie błędu podst. wzglę- dnego sygnału analogowego miernika	+	-	2.1.4	4.4.5
10.	Sprawdzenie błędu temperaturowe- go sygnału analogowego miernika	+	-	2.1.5	4.4.6
11.	Sprawdzenie odporności na zmianę parametr. zasil. elektrycznego.	+	-	2.3.3.	4.4.7
12.	Odporność na działanie temp. i wil- gotności otoczenia	+	-	2.3.1.	4.4.8
13.	Odporność na wibracje sinusoidalne	+	-	2.3.2.	4.4.9
14.	Odporność na zakłócenia elektroma- gnetyczne	+	-	2.3.4.1. 2.3.4.2. 2.3.4.3. 2.3.4.4. 2.3.4.5.	4.4.10
15.	Sprawdzenie wytrzymałości na działanie temperatury i wilgotności otaczającego powietrza	+	-	2.3.5.	4.4.11

4.4.5. Sprawdzenie błędu sygnalizacji progowych.

Sprawdzenie wykonać na stanowisku wodnym umożliwiającym regulację strumienia objętości w zakresie działania przepływomierza, korzystając z uwag zawartych w p. 4.4.4 dotyczących sprawdzenia błędu strumienia objętości.

4.4.6. Sprawdzenie błędu temperaturowego sygnału analogowego miernika.

Próbe tę należy wykonać zadając napięcie na wejście przetwornika analogowo-cyfrowego. W czasie próby sprawdzić błąd pomiędzy cyfrową wartością strumienia objętości a wartością sygnału prądowego.

Sprawdzenie wykonać dla co najmniej trzech wartości równomiernie rozłożonych w zakresie pomiarowym.

4.4.7. Sprawdzenie odporności na zmianę parametrów zasilania.

Sprawdzenie wykonać dla granicznych wartości napięcia zasilającego. W czasie próby sprawdzić błąd pomiaru strumienia objętości i wartość sygnału analogowego, dla co najmniej dwóch wartości stanowiących 10% i 90% zakresu pomiarowego.

4.4.8. Sprawdzenie odporności na wibracje.

Sprawdzenie wykonać dla czujnika i miernika przepływomierza. Czujnik w trakcie sprawdzenia powinien być wypełniony wodą.

4.4.9. Sprawdzenie odporności na zakłócenia elektromagnetyczne.

Sprawdzenie należy wykonać wg opisu badań podanego w punktach 4.4.3.2; 4.4.3.3; 4.4.3.4; 4.4.3.6; 4.4.3.7; 4.4.3.9 PN-86/E-06600 (lub wg podanych norm).

Poziom zakłóceń powinien odpowiadać wartościom określonym w punkcie 2.3.4. niniejszej normy.

4.4.10. Sprawdzenie wytrzymałości na działanie temperatury i wilgotności otaczającego powietrza.

Sprawdzenie należy wykonać poddając miernik przepływomierza PK następującym próbom.

- a. Próba wytrzymałości na zimno - wg PN-84/E-04601 próba Ab. Temperatura narażenia powinna wynosić -25°C . Czas trwania próby powinien wynosić 8h.
- b. Próba wytrzymałości na sucho gorąco - wg PN-84/E-04602 próba Bp. Temperatura narażenia powinna wynosić 55°C . Czas trwania narażenia powinien wynosić 8h.
- c. Próba wytrzymałości na wilgotne gorąco cykliczne - wg PN-84/E-04604 próba Db. Górna temperatura próby powinna wynosić 40°C . liczba cykli - 4. Wynik próby należy uznać za pozytywny jeżeli po regeneracji i wszystkich próbach miernik przejdzie z wynikiem pozytywnym sprawdzenie wg punktu 4.4.3 dla wartości 10% i 90% zakresu pomiarowego.

5. Ocena wyników badań.

5.1. Ocena przepływomierza PK.

Przepływomierz PK należy uznać za zgodny z wymaganiami niniejszej normy jeżeli przejdzie odpowiednie badania pełne lub niepełne wg tablicy 2 z wynikiem dodatnim.

5.2. Ocena partii wyrobów.

Partia wyrobów spełnia wymagania niniejszej normy, jeżeli wszystkie egzemplarze przeszły badania (odpowiednio pełne lub niepełne) z wynikiem dodatnim.

5.3. Postępowanie z przepływomierzami nie spełniającymi wymagań normy.

W przypadku negatywnych wyników badań niepełnych przepływomierz PK należy poddać naprawie i powtórzyć badania niepełne.

K o n i e c

Informacje dodatkowe:

Normy Związane :

1. PN-80/M-4220 - Automatyka i pomiary przemysłowe. Urządzenia. Ogólne wymagania i badania.
2. PN-79/E-08106 - Obudowy urządzeń elektrotechnicznych. stopnie ochrony, podział, wymagania i badania.
3. PN-84/T-06500/05 - Elektroniczne przyrządy pomiarowe. Wymagania i badania dotyczące bezpieczeństwa obsługi.
4. PN-86/E-06600 - Automatyka i pomiary przemysłowe. Kompatybilność elektromagnetyczna urządzeń.
5. PN-81/M-4209 - Automatyka i pomiary przemysłowe. Pakowanie, przechowywanie i transport urządzeń. Ogólne wymagania.

Autorzy normy:

Jan Goska, Marek Maciąg